

poltyulemezek között történik.

(A vízben is van levegő, melynek éltető elemét, az oxigént, veszik föl a kopoltyuk a vízből, mikor ez rajtuk keresztül folyik. Az üvegedényben (akvárium) megfigyelt halon szépen látjuk, hogyan lélegzik.)

b) Tápláléka. Korhadó növényi anyagokkal és mindenféle vízi rovarral táplálkozik. Husos szájával felturja az iszapot s e közben négy bajuszával tapogat. Mivel fogai nincsenek, táplálékát egészben nyeli le.

c) Szaporodása. Peték útján (u. n. ikrák) szaporodik, melyeket sekély, felmelegedett vízbe rakja. (Ivik.) A lerakott ikrák száma meghaladja a milliót is. Miért? (Rengeteg ellensége van: a ragadozó halak, gázló- és uszómadarak, békák, vidra stb.)

Hangja nincsen. („Néma, mint a hal.“) Ősszel iszapba ássa magát és téli álmat alszik.

d) Haszna az ember szempontjából. Husa nagyon izletes, ezért halastavakban is tenyésztik. Rendszeren 30—40 cm hosszú, de megnő 1—1½ m-re is, úgyhogy 30 kg sulya is lehet. A husában levő szálkák elesontosodott inak.

III. Összefoglalás. A ponty vízben élő, kopoltyuval lélekző, változó hőmérsékletű gerinces állat. Testét pikkelyek borítják. Végtagjai uszókká alakultak. Ikrák által szaporodik, melyeket a nap melege költ ki. A ponty csontos hal.
(IV. osztály részére.)

1938. FEBRUAR 2. HETE.

Háztartásban

V. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: A melegágy.

Nevelési cél: Az okszerű gazdálkodás gondolatának tudatosítása.

Kapcsolás: Természeti és gazdasági ismeretek = konyhakerti növények.

Szemléltetés: Melegágy készítése az iskolakertben.

Vázlat.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A kertről tanultak összefoglalása; a konyhakert talaja és trágyázása; váltógazdaság.

b) Célkitűzés. Készítsünk melegágyat!

II. T á r g y a l á s. a) Mire használjuk a melegágyat? (Konyhakerti növények, különösen a korai zöldségféléknek, főzelékféléknek magvait vetjük bele.) Melegágyba való korai terményfajták: saláták, paradicsom, zeller, káposztafélék, paprika, hónapos retek stb.

b) Miért jó a melegágy készítése? (Melegágyban korán esiráznak a magvak, a hideg nem árt nekik. (A korai zöldségfélékért jobb árat kapunk!)

c) A melegágy készítése.

A melegágyat az északi széltől védett, napos helyen készítjük.

Számára 40—50 cm mély gödröt ásunk s ezt deszka-kerettel vesszük körül, úgy, hogy a keret délfelé lejtson.

A melegágyra megfelelő ablakokat helyezünk.

Február elején friss lótrágyát hordunk bele s azt letáposszuk.

Erre néhány nap mulva mintegy 15 cm-re átrostált kerti földet hintünk.

Egy hét mulva vethetünk a melegágyba.

Ha csak palántát akarunk nevelni a melegágyban, akkor sűrűbben, ha azonban termelni akarunk ott (salátát, uborkát, retket stb.), akkor ritkábban vetjük a magvakat.

Az elvetett magvakat s a kikelt növénykéket naponként meglocsoljuk, a gyomokat szorgalmasan irtjuk (gyomlálunk).

Napos időben az ablakokat fölemeljük (szellőztetés).

Hideg éjjeleken a melegágyat szalmatakaróval betakarjuk.

A palántákat csak akkor lehet kiültetni a melegágyból, ha fagytól már nem kell tartanunk.

d) Kiültetés a melegágyból. A palántákat lehetőleg eső után, boros időben ültessük ki. (Ha nincs eső, reggel locsoljuk meg az ágyakat s késő délután, estefelé ültetjük ki a palántákat.

A melegágyból a palántákat földdel együtt emeljük ki. (A hajszalgyökerek meg ne sérüljenek!)

Előzőleg az ágyakon kijelöljük a megfelelő sortávolságot. Ültetőfával lyukakat készítünk, ezekbe tesszük a palánta földes gyökerét. (A gyökér meg ne sérüljön.)

A földet az ültetőfával a gyökérhez nyomkodjuk s megöntözzük.

Ha a palántán sok levél van, néhányat lecsipünk róla.

III. Ö s s z e f o g l a l á s. a) Begyakorlás. Melegágy készítése a

megbeszélés alapján az iskola kertjében. Megfelelő időben néhány hét múlva a kiültetés gyakorlása.

- b) Alkalmazás. Mire kell vigyáznunk a melegágy elhelyezésénél, készítésénél? Stb.

M E S E D É L U T Á N

— Embertársaink megbecsüléséről —

Dolgos élet

*Mit ér a dűsnak pergő élete,
Ha nem fakad virág a gyümölcs nyomán?
Mit ér a fény, a bőség tengere,
Ha nem segít a lelkek nyomorán?
...Az illatos kenyér kezembe van:
Az égre száll derült tekintetem:
Hogy dolgos éltet addátl részemül,
Imádlak, áld'ak, édes Istenem!*

Móra István.

A becsei molnárok

Valamikor, jó két-háromszáz esztendővel ezelőtt, két vizi malom örölte a becseiek buzáját a Tiszán. Egyik a felvégen, másik az alvégen. Csendes, szelid nyári éjtszakákon elhallatszott szavuk a harmadik határig. A felvégi malom mindig ezt hajtogatta nagy haragosan:

— Vidd, ördög, vidd, ördög, a törököt, törököt!

Amire csendesen visszakattogott az alvégi:

— Magyar Pál, Magyar Pál, lisztes zsák, lisztes zsák!

Nagy oka volt annak, hogy így feleselgettek egymással a becsei vizi malmok. Török világ volt akkor errefelé. Vegyest laktak a falukban a magyarok a turbános atyafiakkal. Amilyen embertelen volt a török a háboruban el'enség gyanánt, olyan békességes cimborá vált belőle, ha letelepedett valahol. Nem garázdálkodott, szépen végezte a maga dolgát és nem avatkozott a máséba.

Becsén az alsóvárosban fészkeltek meg magukat a törökök. A felsővárosi magyaroknak nem csináltak semmi galibát. Volt nekik külön templomuk, külön mészárosuk, külön boltosuk, külön csizma-